

LABOD izhaja štirinajst-dnevno v nakladi 2650 izvodov — Ureja ga uredniški odbor — Odgovorna urednica: Lidija Jež, tehnično ureja: novinarski servis — Grafična priprava in tisk Dolenjski Informativni center Novo mesto.

labod

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE LABOD TOVARNE OBI. AČIL NOVO MESTO

LETO 12

NOVO MESTO, 10. 7. 1986

ŠTEVILKA 10

s 1. seje poslovnega odbora

Dnevni red 1. seje poslovnega odbora, na kateri so člani potrdili tudi predsednico Nado Mohorič iz Zale in podpredsednico Anico Kovačič iz Temenice, je zajel tudi poročilo o poslovanju v mesecu maju in naloge, ki nas še čakajo do letnih dopustov, sprejem plana za tretje tromesečje, obravnavo pripomb k izhodiščem za skupne temelje planov razvoja Labodovih tozdov in delovne organizacije za obdobje 1986—90 ter še pobudo za izdelavo študije o ekonomiki poslovanja DO Labod.

Poslovanje v mesecu maju in v petih mesecih tega leta bodo delavci v tozdih natančneje pregledali v teh dneh. Med rezultati je razveseljiv podatek, da je Delta prebrodila velike težave, s katerimi se je ubadala in da beleži rast produktivnosti. Sicer pa smo v petih mesecih letos na ravni delovne organizacije dosegli 98,2% plana. Do konca poletja ta podatek verjetno ne bo bistveno spremenjen. Produktivnost, ki jo štejemo po fakturiranih minutah na delavca, se je v primerjavi z enakim obdobjem lani povečala v Ločni (100,5), v Delti (104,5) v Tip-topu (100,4) in v Temenici (102,7), padla pa je v Libni (97,2) zaradi zelo težkega programa za izvoz in slabše kvalitete surovin za domači trg in zaradi več bolniških. Produktivnost je padla tudi v Zali (87,4). O težavah tega tozda smo že pisali. Velja dodati le še, da bodo z rebalansom plana težave v veliki meri odpravljene. Tako je produktivnost v DO ostala na enakem nivoju.

Prodaja je bila v petih mesecih 13,1% nad planirano, v izvozu pa smo pod planom, ker je prišlo do zamikov.

Marjana Lenič iz Tip-topa je bila delegatka na 13. kongresu ZKJ. Na plenarni seji je bila izvoljena tudi v predsedstvo kongresa (tov. Leničeva je tretja z desne). Sicer pa je delovala v komisiji, kjer je tekla beseda o idejno političnem, organizacijskem, akcijskem in kadrovskem usposabljanju ter delovanju v ZKJ in o statutarnih vprašanjih.

Še podatek o zaposlenih: Letos se je v neposredni proizvodnji zmanjšalo število zaposlenih za 11 delavk, odstopanja pa so po tozdih različna. V septembru pričakujemo kar 69 pripravnikov, naših študentov.

Glede na dosežene rezultate so dali člani poslovnega odbora delavskim svetom v tozdih pobudo za dvig vrednosti enote enostavnega dela.

Seveda nas bodo ti sklepi, če jih bodo potrdili v tozdih, zelo obvezovali pri doseganju plana in kvalitete in v skrbi za čim manjšo neplačano realizacijo, kar je naloga tozd Commerce. Ob vsem tem

pa moramo skrbeti, da naše poslovanje ne bo moteno. Zato moramo ob skrbi za osebne dohodke skrbeti tudi za sklade, ki pomenijo našo prihodnost.

V razmišljenih o planu razvoja do leta 1990 in v pripombah, ki so jih posredovale temeljne organizacije, ostaja ob sedanjih neznanjih še vedno precej odprtih vprašanj. Kjer lahko sami vplivamo, načrtujemo naš razvoj predvsem na znanju, tehnologiji in humanizaciji dela. Nekaj teh nalog seže v letošnje leto (investicije v prezračevalne naprave), precej dela pa nas še čaka. Tako je

tekla beseda o počitniških kapacitetah, o zmanjševanju temperatur v proizvodnji (povzročajo jih tudi razsvetljava, o možnostih točkovnega osvetljevanja delovnega mesta, o varčevanju z energijo, o prehrani na delu in podobnem.

Za naprej trdneje načrtujemo sodelovanje z našima kooperantom Drina-Fočo in Alhos-Višegradom, pri čemer nas vodi kvaliteta njihovih storitev in poslovnost, na osnovi česar je sklenjen sporazum o nadaljnjem sodelovanju. Sicer pa je v pripravi precej analiz v sklopu študije o ekonomiki poslovanja naše delovne organizacije.

PO je opozoril tudi na natančnost in doslednost pri izvajanju inventur, ki so v teku, saj je od tega odvisna nova baza podatkov v poslovnem računalniku.

Z zadnjem času je nekaj več reklamacij, še posebno reklamacij tujih kupcev, zato moramo temu v tozdih posvetiti več pozornosti. Dosledneje je treba zastaviti tudi sodelovanje z nekaterimi partnerji, da ne bi v procesu dela prihajalo do zastojev, zamenjav, neznanj.

V današnji številki

- Kakšne uspehe so dosegali pripravniki v Delti in Temenici v sestavku Na pripravnike se je treba pripraviti
- Letošnji najboljši samoupravljalci
- S strokovne ekskurzije
- Modne smernice za naslednje poletje
- Pred odhodom na dopuste želimo vsem srečno vožnjo in prijeten oddih!

S strokovne ekskurzije

Za bolj elastično in kvalitetnejše delo je treba od časa do časa pogledati tudi čez plot, se seznaniti z drugimi načini dela, spoznati nove ljudi, nove pristope, skratka, vedeti in videti čim več. S tem namenom je bila organizirana tudi strokovna ekskurzija k nekaterim vidnejšim jugoslovanskim konfeksionarjem.

Na pot je odšlo 15 labodovcev iz vseh tozdov, razen Temenice, ki je trenutno v težkih kadrovskih težavah in ni mogla pogrešati nobenega delavca. O tem, kaj so videli, poročajo Mojca Mohar, Irena Opalk in Mira Tušek.

Poročilo udeležencev s tehnološke plati je obširno, še veliko več pa je vtisov, ki so jih naši strokovnjaki dobili tako glede družbenega standarda, čistoče in delovne discipline. Iz vsega veje zadovoljstvo in navdušenje: Tovarna 1. maj v Pirotu še najbolj izstopa.

Obiskali so jo na samem začetku. Zaposlenih je 6500 delavcev, delajo pa moško in žensko konfekcijo ter trikotažo. Vpeljan imajo procesni računalnik, ki ga uporabljajo za krojenje gladkega materiala, medtem ko kare in črte krojijo še ročno. Omeniti tudi velja štirietažno, popolnoma avtomatizirano skladišče gotovih izdelkov. Nalogi so med 500 in 2000 kosov. Za delavce, ki ne dosegajo norme, skrbi tehnolog, ki inštruiral delavce izven delovnega časa. Podatek za 1. maj niti ni presenetljiv, saj so si delavci pravzaprav celo tovarno izgradili sami. Odgovorili so 55 OD, namesto darila za 8. marec so se samoupravno dogovorili, da kupijo za svojo zobno ambulanto stroj za neboleče zdravljenje zob. Imajo otroški vrtec, ki omogoča otrokom, če je treba, tudi nočno varstvo. Za otroke svojih delavcev krijejo vse stroške za šolo, imajo frizerja s simboličnimi cenami, v njihovem kompleksu je tudi omogočen park z živalmi. Za vse to (ter za rože, ki krase sleherni delovni prostor) skrbi ekipa 15 delavcev. Njihova knjižnica premore 18.000 knjig, imajo pa tudi svojo kino dvorano. V posebni stavbi je vzorčna dvorana, povsod pa je obilo cvetja, vodometov (tudi sredi šivalnice), kar vse govori, da je 1. maj zares izjema v našem jugoslovanskem prostoru pa še kje.

Izjema ali morda vzorec za nekoč. K vsemu naštetemu naj dodamo le še podatek, da je njihov osebni dohodek (brez vseh olajšav) 45.000 din. Prav sedaj gradijo še 18.000 m² novih prostorov (sedaj je 1. maj na 22 hektarjih).

Naslednja postaja je bila v Gornjem Milanovcu v konfekciji Rudnik. Tudi tu so labodovci nalezeli na izredno gostoljubnost in na lepo urejeno tovarno, ki ji poseben čar daje marmor, doma z njihovega konca (iz njihovega marmorja je zgrajena tudi Hiša cvetja in celo Bela hiša v Washingtonu). So dobro opremljeni, zelo tesna in konkretna pa je tudi povezava med pripravo dela in krojilnico. Naše delavce je navdušil postopek dela grobo krojenih delov z gubami ali robovi, ki jih natikajo na bucike in jih fiksirajo z odrezki radirk. Ta praktičen način zagotavlja veliko točnost, zato ga bomo preizkusili tudi v Libni.

Pri zelo enostavnem in učinkovitem postopku za izdelavo okrasnih robov je sicer poraba osnovnega materiala nekoliko večja, je pa prihranek pri času občuten. V vsaki brigadi (okoli 30 delavcev) imajo medfazno kontrolo. Svojo tehnologijo in znanje so strokovnjaki te tovarne plasirali tudi v dežele v razvoju (Egipt). Sedaj večajo svojo tovarno v Arandželovcu.

Obisk v BEKU je pokazal na nekaj nam sorodnih problemov. Predvsem imajo dokajšnje skrbi s kadri, saj je kolektiv Beka star v povprečju 42 let. Ker mladi niso navdušeni za delo v konfekciji, se Beka s svojimi tozdi seli na obrobje, kjer je večja nezaposlenost in zanimanja za delo za šivalnim strojem tudi več.

Priprava kadrov je povsod ena večjih nalog. V 1. maju na primer imajo pravilo, da lahko napreduje vsak, ki se najprej potrdi kot dober delavec in se nato dograjuje s šolo in s postopnim napredovanjem.

Imajo 2 sklada za štipendije — za delo v njihovi tovarni in za šolanje otrok svojih delavk tudi za druge poklice. V Rudniku sodelujejo s tekstilnim šolskim centrom, Beka pa še vedno precej gradi na priučevanju, ker je stiska s kadrom prehuda.

na pripravnike se moramo pripraviti

V zadnji številki Laboda smo prebrali izčrpno poročilo tov. Blatnikove, vodje proizvodnje v Tip-topu, o rezultatih, ki jih dosegajo pripravniki takoj po šoli in nato po zaključeni pripravniški dobi. Ker letos pričakujemo v Labodu

kar 69 pripravnikov — naših štipendistov, bi morali izvajanju pripravništva v tozdih posvetiti še več pozornosti kot doslej. Ni vseeno, kako sprejemamo mladega delavca, koliko časa mu posvetimo. Njegovi začetni vtisi so gotovo velikega pomena za nadaljnje vključevanje v kolektiv in v delo. Res je, da večina pripravnikov je naših štipendistov in so se že na praksi spoznali s svojim bodočim delovnim okoljem, vendar je nastop službe nekaj povsem drugega.

Dodajmo danes poročilo o pripravnikih iz Tip-topa še poročilo o pripravnikih v Delti in Temenici, v naslednji številki pa bomo predstavili prizadevanja na tem področju v Ločni, Libni in Zali.

V Temenici se s pripravniki ukvarja ena inštruktorica. Od avgusta 84 do januarja 85 so imeli 4 pripravnice, ki so po končani pripravniški dobi dosegale lepe rezultate: povprečna norma je bila 96,7%, 102%, 95,6% in 104,4%. V enakem obdobju, torej od septembra 85 do februarja 86, pa je opravljalo pripravništvo 6 deklet. Od tega 3 konfeksionarke 1, ena konfeksionarka 2 in 2 obrtno-tekstilni konfeksionarki. Po uspešno opravljenem pripravniškem izpitu je bilo 5 deklet razporejenih na dela in naloge šivilje 2 in ena na risanje krojnih narisov. Tu je kolektivna norma, sicer pa so ostala dekleta dosegale naslednje rezultate: 68,5% norme, 72,3%, 122%, 89,8% in 74% norme.

Do sedaj so torej v Temenici lahko zadovoljni, saj so dekleta po zaključeni pripravniški dobi

Skupina pripravnic iz Delte z inštruktorico Cito Zajko

dosegale lepe rezultate. Gotovo je tudi zaradi truda v času pripravnosti — njihovega in inštruktor-ričnega. Torej, nikoli ne sme biti premalo časa za pripravnice!

V DELTI spremljata delo pripravnikov dva inštruktorja, vsak v eni izmeni, za ostala režijska dela pa to delo opravljajo vodje oddelkov.

leta 1983 — 3 pripravnike:

	stopnja
2 administrativna tehnika	V.
1 ekonomskega tehnika	V.

leta 1984 — 17 pripravnikov:

	stopnja
14 tekstilnih konf. II.	IV.
1 mehanika šival. strojev	IV.
2 administrativna tehnika	V.

leta 1985 — 24 pripravnikov:

	stopnja
13 tekstilnih konf. II	IV.
2 obrtna konfekarja	IV.
4 pomočnike tekst. konf.	III.
2 konfekcijska tehnika	V.
1 tekstilnega mehanika	III.
1 administrativnega tehnika	V.
1 dipl. ing. tekst. tehnolog	VII.

leta 1986 do 30. 5. — 13 pripravnikov:

	stopnja
11 pomočnikov tekst. konf.	III.
1 tekstilnega konf. II.	IV.
1 ing. konf. tehnologije	VI.

Tov. Kranjc, vodja proizvodnje v Delti ocenjuje, da je usmerjeno izobraževanje dalo sicer manj praktičnega pouka, imajo pa mladi, ki pridejo iz šole, veliko splošnega znanja, elastičnosti in se tudi lažje in kvalitetneje vključijo v delo v kolektiv, kar ni majhnega pomena. Takoj po šoli dosejajo povprečno 30 do 40% norme, po preteku pripravniške dobe pa je povprečen doseg norme okoli 70%. In v kolikšnem času lahko dosežejo celotno normo? Približno v letu in pol. »V času pripravnosti mladi precej krožijo, da se spoznajo z operacijami, po šestih mesecih pa jim skušamo omogočiti čim manj menjav, da bi dosegali čim boljše rezultate in da se osvobodijo napetosti. Kasneje seveda — ustrezno sposobnostim — pride zopet do zahtevnejšega dela in s tem tudi več menjav.« pripoveduje Kranjc. Seveda je težko zagotoviti delo po tako zastavljenem programu, saj proizvodnja, zahtevnost dela in roki narekujejo delo.

Za mladega človeka, ki je prišel iz šole, je ključnega pomena pogled naprej, napredovanje torej. Doseči mora 100% norme in obvladanje določenih operacij, da mu je ta pot odprta do stopenj šivilj, od 3 do 1. Brez rezultatov pa tega seveda ni.

zanimivosti iz sveta

Nemčija: »Obleka dela človeka, poklicna obleka mojstra«

Medtem ko celotna konfekcijska industrija v ZR Nemčiji lani ni dosegla pričakovanih rezultatov, je industrija poklicnih in športnih oblačil ter konfekcije za prosti čas lani v primerjavi z letom 1984 zaznamovala porast za več kot 5%. Število zaposlenih se je zmanjšalo od 16.639 na 15.890 oziroma za okrog 4,5%, število obratov pa od 275 na 263 oziroma za 4,4%.

Panoga zre z optimizmom v prihodnost, in to ne brez razloga: s spremembami na trgu dela raste spoznanje porabnikov poklicnih oblačil, da je zunanji videz zelo pomemben, da ni mogoče del opravljati z obrabljeno haljo ali hlačami ter da je treba za poklicna oblačila nameniti ustrezna sredstva. Dozorelo je tudi spoznanje, da je treba za poklicna oblačila nameniti ustrezna sredstva. Dozorelo je tudi spoznanje, da je poklicna uspešnost v veliki meri odvisna od urejenosti in zanesljivega ter prijetnega nastopa. Kakovostno poklicno oblačilo je pripomoček za predstavitev in obenem jamstvo za snažnost, urejenost in zanesljivost človeka, ki tudi na zunaj sodobno in ustrezno opremljen stopa v stik s strankami.

Tudi podjetja, ki imajo prek svojih sodelavcev stik s strankami, danes pazijo bolj kot nekdaj na to, da prijetno in modno napravljene sodelavci kupce že s prvim videzom prepričujejo o primerni kakovosti svojih izdelkov oziroma storitev.

Če je bilo morda še pred dvema desetletjema le malo firm, ki so doumevale pravilnost tega spoznanja, imajo ponudniki poklicnih oblačil danes pri strankah iz vrst industrije in trgovine že precej lažje stališče.

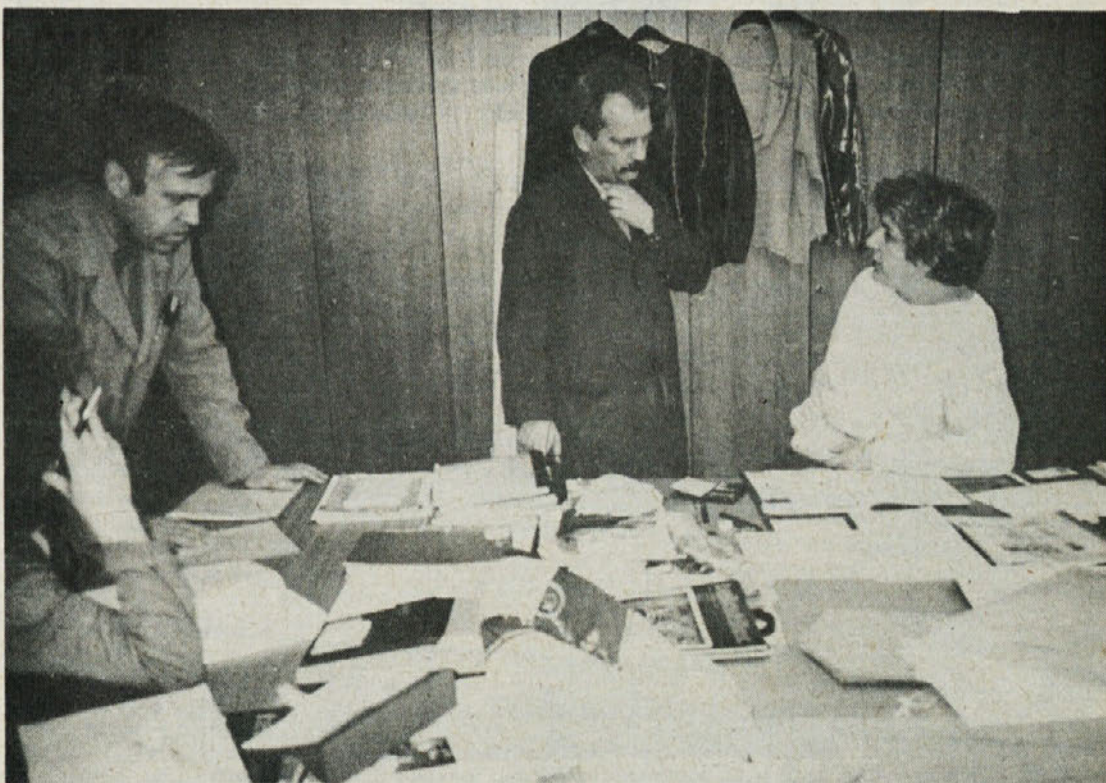
Kar zadeva proizvajalce poklicnih oblačil, so nedvomno v večji meri kot drugi konfekarji izpostavljeni pritisku stroškov in cen. To jih sili, da se s svojimi standardnimi izdelki v vse večji meri vključujejo v izvoz in da z vsemi sredstvi racionalizirajo proizvodnjo. Zmanjšuje se število zaposlenih in tudi število obratov, proizvodnja pa se je še do nedavnega selila v dežele z nižjimi delavskimi zaslužki. V teku so prizadevanja, da bi država z ustreznejšo davčno politiko in sindikati z zmernejšo mezdno politiko pripomogli k temu, da bi se proizvodnja poklicnih oblačil začela iz tujine vračati v ZR Nemčijo.

Japonska: Modernizacija konfekcijske industrije

Leta 1981 se je na pobudo japonske vlade in prek ministrstva za zunanjo trgovino (MITI) začel raziskovalni projekt za avtomatizacijo konfekcijske industrije. Japonci so namreč ugotovili, da je nivo avtomatizacije v primarni tekstilni industriji, predvsem v predilnicah in tkalnicah, neprijetno večji kot v konfekciji, ki je še vedno delovno intenzivna. Tako so namenili za raziskavo možnosti avtomatizacije, ki je osemletni projekt, le za stroške za raziskovalne kadre 70 mio \$.

Cilj projekta je izdelava celotne avtomatske šivalnice, ki pa mora biti tudi dovolj fleksibilna glede na zahteve trga. Pomemben pa je tudi zaradi japonskih proizvajalcev šivalnih strojev. Prvi od dosežkov projekta je tako tridimenzionalni šivalni robot, ki je bil prikazan na IMB 85.

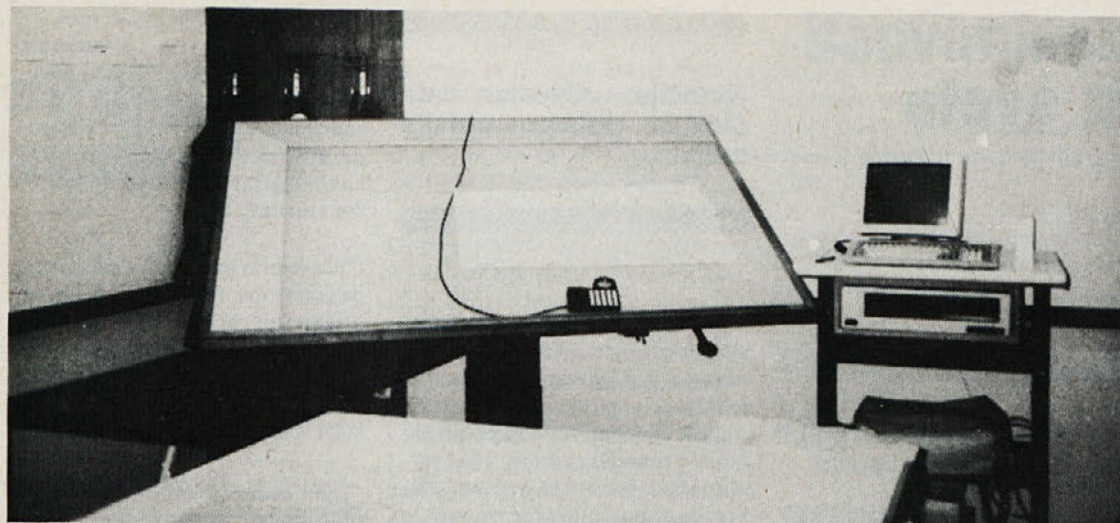
Libna je letos prva na dopustu. Po »vročih« trenutkih v proizvodnji se ta še kako prileže. Na posnetku usklajevanje za delo.

dan samoupravljalcev v Labodu

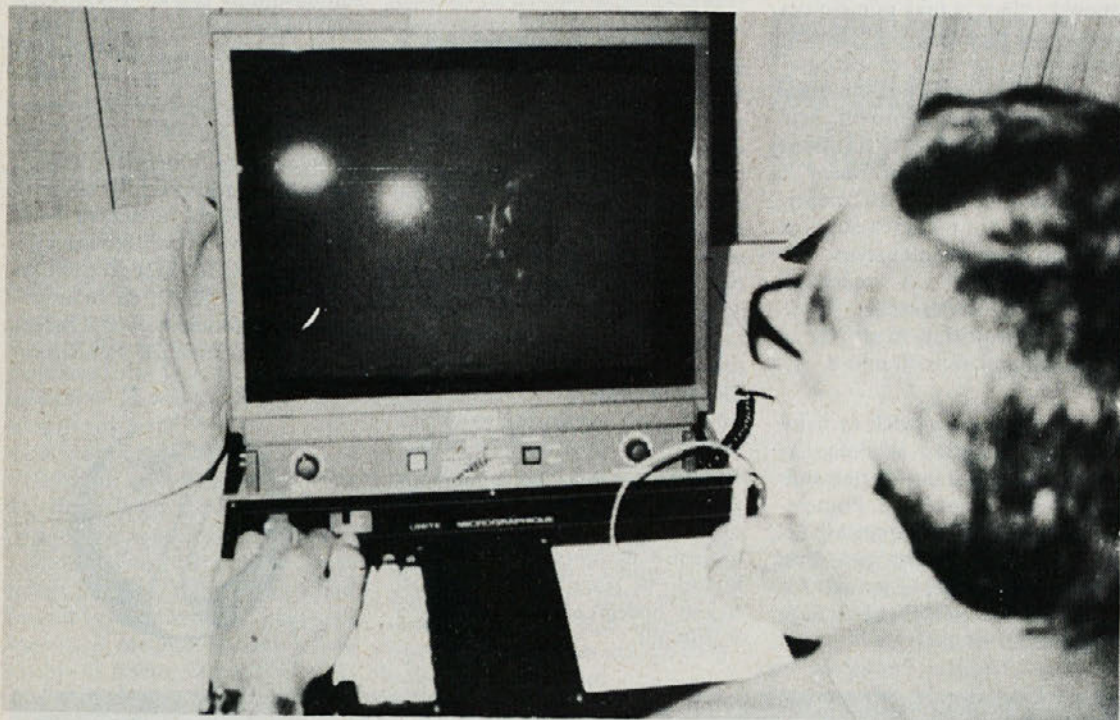
Letos smo že sedmo leto podelili ob dnevu samoupravljalcev Jugoslavije, 27. juniju, interna priznanja našim najboljšim samoupravljalcem. Tov. Rupnik, ki je na letošnji svečani seji delavskega sveta nadomeščal glavnega direktorja, ki je na zdravljenju, je poudaril, da dan samoupravljalcev lahko v Labodu zares povsem upravičeno praznujemo, saj smo veliko dosegli na področju samoupravnih odnosov. Razvijanje samoupravljanja pa ostaja tudi za naprej naša stalna naloga. Tov. Vodopivec, direktor Commerca je v govoru med drugim dejal, da je samoupravljanje prav v težkih pogojih gospodarjenja na preizkušnji, kajti samouprava ne pomeni le veliko pravic, ampak predvsem veliko odgovornosti in discipline. Ocenil je zadnje leto in s težavami in uspehi vred pregledal naloge za naprej.

»Plan je naše vodilo in vse moramo narediti za doseganje plana. Naš sklep ob prazniku pa naj bo, da bomo tudi v bodoče aktivno sodelovali pri oblikovanju samoupravnih poti in nato sprejeto dosledno izvajali, pri čemer pa mora veljati red in odgovornost, zastavljena z organizacijo dela in z opisi del in nalog.« Zaključil je z mislijo, da ni lahka naloga biti dober delavec na svojem strokovnem področju ter dober in aktiven samoupravljalca. To dvoje se lahko samo dopolnjuje, eno brez drugega ni dovolj.

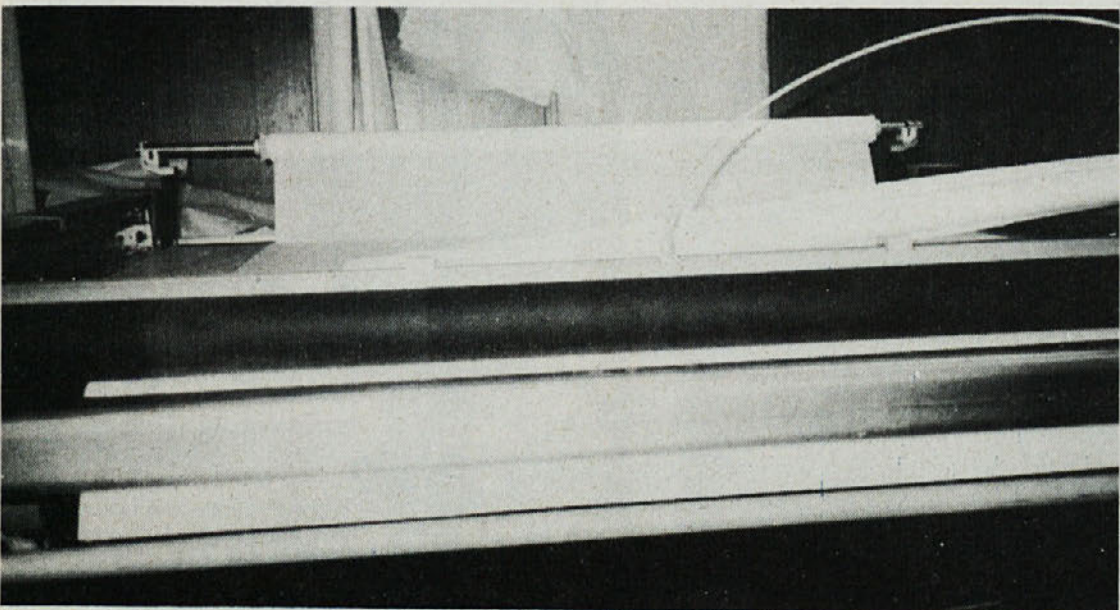
»Zato veljajo našim najboljšim samoupravljalcem iskrene čestitke z željo, da bi še dosegali delovne uspehe.«

Na mizo položimo osnovo in glede na delovni nalog razmožimo (digitaliziramo) osnovni kroj. Ker so sedaj posamezni krojni deli že vneseni, bodo delavci na procesnem računalniku vnašali le nove, spremenjene, dodatne krojne dele. Za vnos dveh narisov krojnih delov potrebujejo, na primer, eno uro časa.

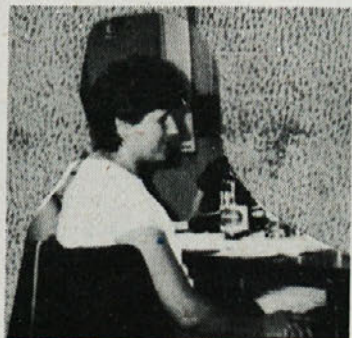
Iz krojnih delov na mizi (razvrščenih po velikostnih številkah) sestavimo model, iz tega pa krojno sliko, ki je zopet vezana na delovni nalog, od česar je odvisno število narisov in kombinacij velikostnih števil v narisu. Na tem delu procesnega računalnika poteka delo od 20 minut do štirih ur — odvisno od materiala, ali je gladek, karo, črtast...

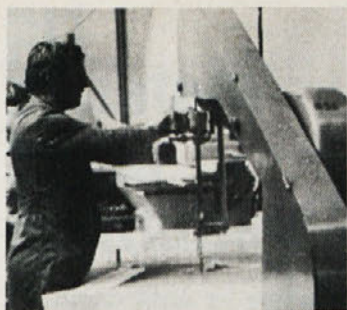
Na posnetku je ploter, ki na papir izriše posamezne krojne dele in krojne slike. Matrice z izrisanimi krojnimi slikami gredo v naše krojilnice, kjer jih na kopirnih strojih razmnože. Od tu pa delo poteka po že znanih in ustaljenih poteh.

Nežka Hliš iz Delte

Martina Stanko — tozd Libna

Jože Pavlin iz Ločne

Anica Matoh iz tozda Commerce

Terezija Brezovar — Temenica

Franc Kobe iz Top-topa

Anica Loverčič iz tozda Zale

Lidija Jež — DSSS

po dopustih začnimo z aktivnim odmorom

programiran aktivni odmor med delovnim procesom

Kadrovsko-socialna služba je na osnovi strokovnih analiz in predlogov zdravstvenih delavcev ter usmeritev sindikata Slovenije v letu 1984 posredovala vsem tozdom predlog programa rekreacije med delovnim časom, ki pa so ga delno realizirali le v tozdu Libna in Ločna.

Ta predlog ponovno aktiviramo na podlagi:

- želje delavk,
- analize rezultatov obdobjnih pregledov medicine dela s priporočilom za uvedbo aktivnega odmora,
- analize zdravstvenega stanja, bolniških izostankov,
- analize vpliva negativnih dejavnikov (monotonost, utrujenost, enostranska obremenitev...) pri delovnih operacijah na delavčevo biopsihosocialno ravnovesje.

Izkušnje iz delovnih okolij, kjer imajo aktivni odmor že uveden (število teh DO se povečuje), nam pokažejo pozitivne učinke telovadbe na zmanjšanje utrujenosti, boljše počutje, večjo motivacijo za delo, manjše število napak, večjo produktivnost.

Aktivni odmor med delom je oblika počitka, ko med prekinitvijo dela aktivnost ne preneha, ampak se samo zamenja. To pomeni, da z aktivnim odmorom spodbudimo med delom neaktivno muskulaturo in organske sisteme, sprostimo pa tiste, ki so bili med delom najbolj obremenjeni. Tako zmanjšamo število spontanov odmorov med delom, kolebanje delovnega učinka (koli-

čine in kakovosti) in subjektivne težave, hkrati pa povečamo motivacijo za delo in zadovoljstvo delavcev.

Izbira telesne aktivnosti kakor tudi določanje dolžine aktivnega odmora med delovnim procesom so odvisni od dela oziroma obremenitev na delovnem mestu.

Pri opravljanju del in nalog delavke v naši delovni organizaciji nefiziološko sedijo več kot 2/3 delovnega časa. Tudi nagib glave in očesnih zrkov odstopa od priporočil. S tem pa nastajajo izometrične obremenitve vratnih in očesnih mišic.

Pri delu šivilje gre pogosto za enostransko, dinamično delo rok in zgornjih okončin. Roka je v funkciji finega prijema kar 95% efektivnega delovnega časa. Glede na naravo dela sta važna ritem in vsiljen tempo dela, delo je monotono. Pri delu je potreben dober vid na blizu in akomodacija. Zahteva pa dobri koordinaciji rok, oči in nog je velika. Upoštevajoč stopnjo ogroženosti organskih sistemov po skupinah boleznih so v ospredju kronične degenerativne okvare kosti, sklepov in vezi, pogostejše so tudi duševne motnje in okvare oči.

Tako so prisilne države vratu in hrbta osrednji problem konfekcijske industrije. Pri tem gre za številne neuskajenosti med dimenzijami strojev, delovnih površin in stolov ter antropološkimi karakteristikami delavcev na drugi strani.

Zaradi prisilne države in enostranske mišične obremenitve predlagamo počitek, ki bo aktiven. To pomeni, da bomo organizirali dinamično delo razgibanja napehtih mišic in otrdelih sklepov, kadar gre za prisilne države, oziroma velikih mišičnih skupin poprej neaktivnih mišic, kadar gre za enostransko dinamično delo.

Telesno aktivni počitek organiziramo praviloma na delovnem mestu. Med tako organiziranim gibanjem se povečata pljučna ventilacija in telesna temperatura,

zato mora biti vdihani zrak sprejemljivo čist, klima prostora ugodna, obleka naj ne ovira ter dopušča transpiracijo znoja.

Positivni učinki razgibanja vaj pri delu ali na delovnem mestu so:

- izboljšano delovanje srca in ožilja,
- krvni obtok se utrjuje,
- v ledvicah nastaja večja krvna rezerva,
- mišice se širijo in krepijo,
- tek in potrošnja kalorij sta v ustreznem razmerju,
- vzdržljivost za napore narašča.

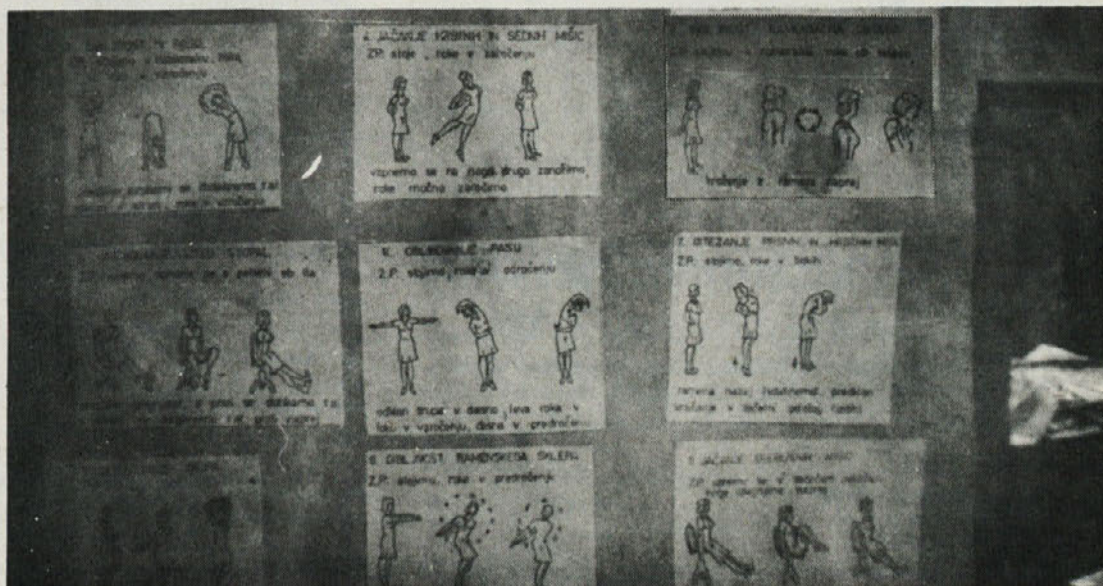
S tem pa se poveča:

- zadovoljstvo in počutje delavcev, od česar zavisi kvaliteta in kvantiteta dela,
- preprečujejo se bolniški izostanki zaradi bolečin v križu, hrbtenici, glavobolov, nervoz,
- preprečujejo se prezgodnje upokojitve,
- preventiva pred poškodbami na delovnem mestu, ki so pogostejše spričo utrujenosti.

S programiranim aktivnim odmorom predlagamo nov način obnašanja in posegamo v utečeno spontanost. Aktivni odmor naj delavci sprejemajo kot ukrep za izboljšanje počutja in ohranjanje zdravja, toda hkrati tudi kot ukrep za povečanje storilnosti. Programiran aktivni odmor bo naletel na široko podporo, zlasti če bomo povečano produktivnost tudi dokazali. Z aktivnim odmorom bi začeli obvezno s 1. 9. 1986 po vseh tozdi, v katerih smo se o možnostih in pogojih uvedbe aktivnega odmora tudi ustno pogovarjali.

Mnenje strokovnjakov s tega področja je, da naj bi do odmora prišlo, predno se pokažejo znaki utrujenosti in pade delovna storilnost, to pa je med 5. in 6. uro dela. Trajal naj bi odvisno od vrste in stopnje obremenitve 5—10 minut, priporočljivo pa je, da je več krajših odmorov.

Brigita Šulc

smernice za modo naslednje- ga poletja

Tendence za modo, ki jo bomo nosili prihodnje poletje, so bile v Firencah porazdeljene v 3 skupine: strogost in romantika, tropске počitnice s poudarkom na polinezjskih vzorcih in folkloru Orienta.

V prvi skupini je poudarek na liniji telesa. Eleganten stil prinaša pastelne barve v kombinaciji s črno. Med vzorci je veliko dvo-barvnih grafičnih motivov in črt. Materiali so mehki, svetleči, med njimi pa je največ svile in satena. Precej je tudi lanu, viskoze in poliestra. Med prevladujočimi barvami so naravna barva lanu, biserno siva in blede rumena.

Omenimo še daljša krila z gubami, ki jih dopolnjujejo elegantne, vendar enostavne jakne.

V slogu, ki se zgleduje po polinezjskih vzorcih, prevladuje športni navdih. Veliko je srajc, enostavnih oblek s kratkimi rokavi, mini kril in širokih bermuda hlač. Veliko je potiskanih vzorcev s črtami, karami in motivi iz pragozda. Barve so seveda tople. Materiali so v zrnasti strukturi, ki daje vtis kamna oziroma reliefnosti. Čez vse to pa so intenzivne barve in veliki vzorci, ki narekujejo ohlapno linijo, da bi prišli do izraza.

Folkloru Orienta se zgleduje predvsem po predelih Delhija in Nepala. Linije so enostavne. Krila so kratka, zgornji deli so v stilu jakne »guru«, to je srajce — jakne. Krila imajo precej spuščениh pasov. Med materiali je veliko mešanic naravnih tkanin s sintetikom, kjer je tudi precej krepov. Vendar sta tudi v tem slogu kot v večini za naslednje poletje svila in lan. V tem slogu so vzorci bolj drobni, še je žakard, nekaj je karo vzorcev, zelo veliko pa je »batik« vzorcev.

PETRA

zahvala za prijaznost

Tov. Rebeka Nedeljkov nam je poslala prijazno zahvalo za

uslugo, ki smo jo upoštevali kot reklamacijo. Gre za svileno bluzo, ki se je je po nesreči dotaknila s prevročim likalnikom. Zamenjali smo ji rokav.

LABOD TOVARNA OBLAČIL

68000 Novo Mesto
Cesta Herojev 29

P.P.55

Poštovani Drugovi iz Laboda,

svojim postupkom ste me prijetno iznenadili, i u ovo teško vreme ohrabрили da u ovoj našoj zemlji još uvek nije sve tako crno kakp se to nekad čoveku čini.

Vaš postupak danima prepričavam kako rođacima, tako svim prijateljima, poznanicima i kolegama. Komentari su je - dno glasni: "To samo Slovenci mogu".

Zaista sam vam zahvalna, ne samo zbog bluže, već zbog svega onog propratnog što takav gest, makar on bio i poslovan u čoveku izaziva i znači mu.

Hvala svima onima u Labodu koji su tome doprineli.

Vaš poštovalac i potrošač,

Nedeljkov Rebeka

D. Petrović-Šane 26/18

14220 L a z a r e v a c

iskanje novih možnosti za letovanje

Vse glasnejša je zahteva, da bi dopuste izrabila cela delovna organizacija naenkrat. Pobuda prihaja iz slabih izkušenj iz let nazaj, ko v avgustu in v začetku septembra nimamo trgu kaj dosti ponuditi. To in dejstvo, da v tem času delamo novo kolekcijo, narekuje razmišljanje o organizaciji dopusta za celotno delovno organizacijo v enotnem terminu.

Toda, kako to izpeljati, če vemo, da je vsako leto vse preveč tistih, ki jim ne moremo zagotoviti letovanja v naših počitniških kapacitetah, ker so premajhne? Imamo 19 hišic in 6 garsonjer v Nerezinah na Lošinju, 3 stanovanja v Savudriji, 3 prikolice in 2 sobi na Ljubelju. To ni malo, je pa premalo ob vse večjem navalu na letovanje preko delovne organizacije. Samo s temi kapacitetami si ne upamo organizirati enotnega

dopusta za vse delavce Laboda. Seveda odgovorni za organizacijo take oblike letnega dopusta iščejo možnosti sodelovanja z drugimi delovnimi organizacijami, s katerimi bi si lahko izmenjali ponudbo in tako ne le omogočili bistveno več kapacitet za letovanje naših delavcev, ampak bi s tem ponudbo tudi popestrili.

Ne ostajamo pa samo na tem. Ob planiranju za naslednje sred-njeročno obdobje je veliko razmišljanje o dodatnih počitniških kapacitetah. Zaenkrat se želimo priključiti gradnji novega naselja v Savudriji, nekaj razmišljanje pa gre tudi v smeri dopolnjevanja kapacitet v naših zdraviliščih. V tem primeru bi bile lahko kapacitete izkoriščene skozi vse leto, vendar je vprašanje denar. Dosedanji poskusi so pokazali, da gre za izrazito visoke cene.

V takem položaju je torej pred nami zelo težka naloga — izpeljati enoten termin za dopuste v celi delovni organizaciji in vzporedno s tem zagotoviti ustrezno število počitniških kapacitet. Saj vemo, kolikšnega pomena je oddih, zamenjava okolja, morski zrak. Na drugi strani pa smo odvisni od tega, kar prodamo, in zato moramo trgu pravočasno ponuditi naše izdelke. S tem, da jih zaradi letnih dopustov ni dovolj na trgu v zelo »prodajnem« mesecu, pa se tudi ne smemo sprijazniti.

pri desetem bratu na muljavi

Desetega brata vsi poznamo, saj je z Jurčičevim romanom, ki je hkrati prvi slovenski roman, postal pravi narodni junak. Videti to delo v prvotnem okolju, kjer je roman Deseti brat tudi nastajal, je še poseben čar. Domačini na Muljavi so pripravili to delo v povsem novi, izvirnejši obliki, kot so ga bili vajeni. Predstava poteka na prostem za Jurčičevo rojstno hišo. Na širokem prostoru, ki so ga igralci v celoti obvladali, se je pred našimi očmi odvijala zgodba o priljubljenem Desetem bratu, o simpatičnem Krjavlju pa še o kom. Besedilo je teklo v domači dolenski govoric, v kateri so predvsem Krjavljevi in Martinkovi dovtipi prišli še bolj do izraza. Pred nami so se protagonisti prevažali s kočijo, s konji, ni pa manjkalo tudi znane Krjavljeve koze.

Izredna je bila igra Krjavlja in tudi Martinka. Ob tako zelo zadetih glavnih likih je bilo težko najti ustrezno kvaliteto vseh nastopajočih, saj jih je bilo s statisti vred kar okoli 50.

Muljavčani so se tako primerno zahvalili svojemu velikemu roja-

ku in ponudili širši slovenski javnosti nekaj originalnosti, ki so jo nekoč premgli vaški posebneži in za katere upamo, da so še kje med nami.

Delo Deseti brat smo si v organizaciji sindikata ogledali tudi labodovci iz novomeškega dela. Škoda, da nas je bilo — z družinskimi člani vred — le 24. Takih predstav, pa še po ugodni ceni in v dobri organizaciji povrhu, ne bi smeli tako mimogrede spuščati!

dinar za Trubarjevo domačijo

28. junija je poteklo 400 let od smrti utemeljitelja slovenskega knjižnega jezika Primoža Trubarja. Leta 1550 je izdal prvo knjigo v slovenskem jeziku in s tem postavil temelje naši narodni zavesti in jeziku.

V Sloveniji poteka velika akcija »dinar za Trubarjevo domačijo«. Iz odmevov je zaznati, da se ji je pridružil že marsikateri kolektiv pa tudi marsikateri posameznik. Tudi na našem poslovnem odboru je bila dana pobuda za usklajen in skupen pristop Laboda k tej akciji.

Kratek posvet v proizvodnji Temenice

šopek modrosti

Najboljša vladavina je tista, v kateri mora biti človek pokoren le zakonom.

Dvojni užitek je prelisčiti lisjaka.

Nihče na svetu ni močnejši od človeka, ki zna.

Ni dovolj imeti zdravo pamet, treba jo je znati tudi uporabljati. Pravico lahko teptajo, vendar samo nekaj časa.

prišli — odšli v juniju

TEMENICA: Prihodov ni bilo, odhoda pa sta bila dva, oba s 3. st. izobrazbe (enkrat smrt).

DELTA: Prišla je ena delavka s 1. stopnjo izobrazbe, odšlo pa je 8 delavk, in sicer ena s 5. stopnjo izobrazbe, pet s 4. stopnjo izobrazbe in dve s 1. stopnjo izobrazbe.

LIBNA: Prihod je bil eden, in sicer gre za začasno zaposlitev

(čuvaj). Odhoda sta bila dva — oba s 1. stopnjo izobrazbe. V obeh primerih gre za invalidsko upoko-jitev.

LOČNA: Prihodov ni bilo, odhod pa je bil eden, 4. stopnja izobrazbe. Gre za upoko-jitev.

ZALA: Prišla je ena delavka s 1. stopnjo izobrazbe, odšla pa tudi 1 delavka s 1. stopnjo izobrazbe.

COMMERCE: enota Ljubljana: Ni bilo ne prihodov, ne odhodov. Novo mesto: prišla je ena delavka s 3. stopnjo izobrazbe, odšla pa sta dva delavca, eden s 1. stopnjo izobrazbe, drugi pa s 5. stopnjo izobrazbe.

DSSS: Prihodov ni bilo, odšel je en delavec s 6. stopnjo izobrazbe.

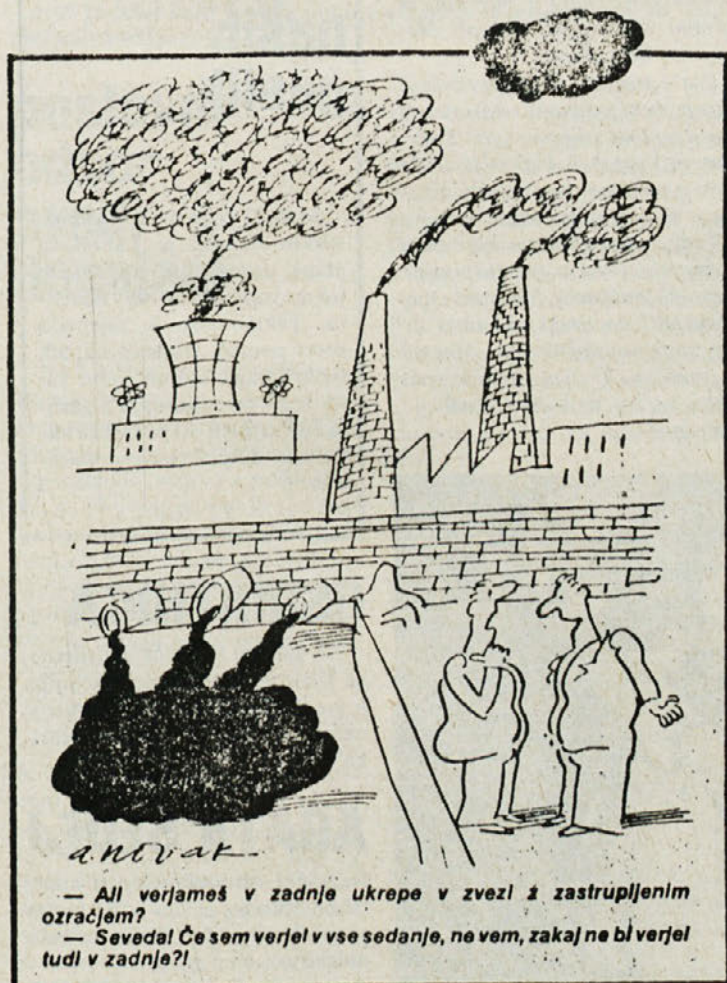
zahvala osmošolcev

ZAHVALA DO LABOD IN TOZDU LOČNA

Mladinci osmih razredov osnovne šole Janez Trdina se zahvaljujemo delavcem Laboda, ker ste nam omogočili zaključni izlet v Nerezine. Tako lep izlet si lahko privoščijo le malo učencev osemletke.

Radi bi se vam oddolžili, zato želimo z vami sodelovati tudi z delovnimi akcijami.

Mladinci osmih razredov
OŠ Janez Trdina
Stopiče

— Ali verjameš v zadnje ukrepe v zvezi z zastrupljenim ozračjem?

— Seveda! Če sem verjel v vse sedanje, ne vem, zakaj ne bi verjel tudi v zadnje?!

cicibanov prispevek

Pri ogledu kolekcije, ki jo bomo v posameznih programih predelovali za naslednjo sezono, gre predvsem za oceno zahtevnosti, dogovore o potrebni strojni opremljenosti in podobno usklajevanje. Pri tem sodelujejo strokovnjaki iz proizvodnih tozov in tozda Commerce.

tega gotovo še ne vemo: o kavi

Da je kava slastnejša kot tisoč poljubov, bolj nežna kot muškato cvet, poje prebrisana Lizika v *Coffee Cantata*, s katero je 1732. leta počastil kavo Sebastian Bach. Goethe je nekega ranega jutra 1772. leta pisal prijatelju Kestnerju: »Noč je še... vstal sem, da bom pisal o jutranjem svitu, ki vzbudi v meni prijetne spomine iz preteklih dni. Naročil sem kavo, da počastim današnji praznik...«

Kdaj so odkrili kavo, kje so jo odkrili in kdo jo je odkril, o tem se zgodovinarji še vedno prepirajo. Gotovo pa je, da je dal kavi ime

papež Klement (1536 do 1605). Do tedaj so jo imenovali »vražja pijača«.

Najbolj verjetno je prvi uvoz kave v srednjeevropske dežele zaslug Benečanov. Leta 1615 piše Pietro della Valle iz Carigrada prijatelju v Benetke: »...prinesel bom s seboj kavo, nekaj, kar doma še ne poznate.« Morda je pa le res, da so 1645. leta odprli prvo evropsko kavarno v Benetkah, tedanjem centru trgovine z Orientom. Vsekakor pa so bili v Benetkah v drugi polovici 17. stoletja lokali, kjer so postregli s kavo.

Benetke uživajo v zvezi s kavo dvojni sloves: so prvo evropsko mesto s kavarno in v Benetkah je bila krstna predstava najboljše Goldonijeve komedije, v kateri je kava središče dogajanja — *Bottega del Caffè*.

Danes pozna in pije kavo ves svet, celo Angleži. Med kavo in kavo pa so velike razlike.

ANGLIJA — Claridge — kavo z jajčnim konjakom so najbrž iznašli v Londonu. Gotovo je imel vmes prste neangleški kuhar.

AVSTRIJA je poseben primer. V dunajski kavarni naroči porcijo kave, tj. skodelico kave in skodelico mleka samo nepoznavalec. Bolj nadarjeni se kmalu znajdejo med Schale Gold (kava z mlekom) in njenimi variacijami: Braune, Melange in Kapuziner.

Pravo melange servirajo v čaši. Z (mit pomeni v dunajski kavovni terminologiji »s smetano«, tj. z mlekom in smetano). Fiaker je vroča kava s smetano, brez mleka. Einspaner je isto, samo mrzlo.

Tudi pri nas poznamo kavo tako in drugače. Pred to »vražjo pijačo« zlepa nihče ni varen. Nekateri v njej iščejo poživilo, drugi niso mirni, če je ne spijejo ob določeni uri. Mnenja so različna. O tem, koliko nam lahko koristi in koliko škodi, pa naslednjič.

Konec šolskega leta so obeležili tudi cicibani v naših vrtcih. Otroci in vzgojiteljice so pripravili razstavo svojih izdelkov v Novem mestu. Zaključek je pospremila tudi njihovo glasilo, iz katerega povzemamo nekaj stavkov:

Tovarišica okopava gredico, otroci ji pomagajo. »Ana, umakni se, da te ne bom z motiko udarila,« posvari tovarišica, Ana pa ji ne ostane dolžna: »Samo poskusi!«

Vprašanja vojakom, ki so obiskali VVE Straža: »Kako puške mečejo naboje ven?«

»Kje pa vojaki spite?«

»Ali imaš ti, vojak, kaj otrok?«

»Ali je plinska maska tudi za pod vodo?«

Pri glasbeni točki je Borut Lesjak spremljal pevske točke. Ob njegovi glasbi je Miha zasanjano dejal: »Ta glasba je pa tako vijoličasta.«

uspeh naših gasilk

Med 17 ekipami ženskih gasilskih desetini je Labodova ekipa dosegla na občinskem tekmovanju Avto-rally 6. mesto. Tekmovanje je zajemalo prvo pomoč, trodelni napad, mokro vajo, hidrant-suho vajo, vozle ter vprašanja o gasilski dejavnosti od požarnih aktivnosti do poznavanja aparatov.

OSMRTNICA

Na samem zaključku štiriletnega šolanja za tekstilnega tehnika je sredi velikih načrtov za življenje nenadoma umrla naša štipendistka

AGATA SEDEJ

Nemočni ob dokončnosti smrti lahko rečemo le, da je ne bomo pozabili in da bomo zvesto obiskovali njen grob.

Delavci tozda ZALE

Na 1. seji poslovnega odbora